

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πέμπτο τμήμα)  
της 16ης Σεπτεμβρίου 1999 \*

Στην υπόθεση C-218/98,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση του Conseil de prud'hommes du Havre (Γαλλία) προς το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρου 234 ΕΚ), με την οποία ζητείται, στο πλαίσιο της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου μεταξύ

Oumar Dabo Abdoulaye κ.λπ.

και

Régie nationale des usines Renault SA,

η έκδοση προδικαστικής αποφάσεως ως προς την ερμηνεία του άρθρου 119 της Συνθήκης ΕΚ (τα άρθρα 117 έως 120 της Συνθήκης ΕΚ αντικαταστάθηκαν από τα άρθρα 136 ΕΚ έως 143 ΕΚ), της οδηγίας 75/117/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 10ης Φεβρουαρίου 1975, περί προσεγγίσεως των νομοθεσιών των κρατών μελών που αφορούν την εφαρμογή της αρχής της ισότητας των αμοιβών μεταξύ εργαζομένων ανδρών και γυναικών (ΕΕ ειδ. έκδ. 05/002, σ. 42), και της οδηγίας 76/207/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 9ης Φεβρουαρίου 1976, περί της εφαρμογής της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως ανδρών και γυναικών, όσον αφορά την πρόσβαση σε απασχόληση, την επαγγελματική εκπαίδευση και προώθηση και τις συνθήκες εργασίας (ΕΕ ειδ. έκδ. 05/002, σ. 70),

\* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πέμπτο τμήμα),

συγκείμενο από τους J.-P. Puissochet, πρόεδρο τμήματος, P. Jann, J. C. Moitinho de Almeida (εισηγητή), C. Gulmann και D. A. O. Edward, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: S. Alber

γραμματέας: R. Grass

λαμβάνοντας υπόψη τις γραπτές παρατηρήσεις που κατέθεσαν:

- η Régie nationale des usines Renault SA, εκπροσωπούμενη από την Catherine Guillotin-Le Jouan και τον Jean-Pierre Spitzer, δικηγόρους Παρισιού,
- η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου, εκπροσωπούμενη από τη Stephanie Ridley, του Treasury Solicitor's Department, επικουρούμενη από τη Sara Masters, barrister,
- η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τη Marie Wolfcarius, μέλος της Νομικής Υπηρεσίας,

έχοντας υπόψη την έκθεση του εισηγητή δικαστή,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 3ης Ιουνίου 1999,

εκδίδει την ακόλουθη

## Απόφαση

- 1 Με απόφαση της 24ης Απριλίου 1998, που περιήλθε στο Δικαστήριο στις 15 Ιουνίου 1998, το Conseil de prud'hommes du Havre υπέβαλε, δυνάμει του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρου 234 ΕΚ), προδικαστικό ερώτημα ως προς την ερμηνεία του άρθρου 119 της Συνθήκης ΕΚ (τα άρθρα 117 έως 120 της Συνθήκης ΕΚ αντικαταστάθηκαν από τα άρθρα 136 ΕΚ έως 143 ΕΚ), της οδηγίας 75/117/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 10ης Φεβρουαρίου 1975, περί προσεγγίσεως των νομοθεσιών των κρατών μελών που αφορούν την εφαρμογή της αρχής της ισότητας των αμοιβών μεταξύ εργαζομένων ανδρών και γυναικών (ΕΕ ειδ. έκδ. 05/002, σ. 42), και της οδηγίας 76/207/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 9ης Φεβρουαρίου 1976, περί της εφαρμογής της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως ανδρών και γυναικών, όσον αφορά την πρόσβαση σε απασχόληση, την επαγγελματική εκπαίδευση και προώθηση και τις συνθήκες εργασίας (ΕΕ ειδ. έκδ. 05/002, σ. 70).
  
- 2 Το ερώτημα αυτό ανέκυψε στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ του O. D. Abdoulaye κ.λπ. και της Régie nationale des usines Renault SA (στο εξής: Renault).
  
- 3 Οι αιτούντες της κύριας δίκης είναι άρρενες εργαζόμενοι της Renault και ισχυρίζονται ότι το άρθρο 18 της συμφωνίας σχετικά με την κοινωνικοασφαλιστική κάλυψη των μισθωτών της εταιρίας αυτής (στο εξής: συμφωνία) είναι ασύμβατο προς την απαγόρευση των διακρίσεων του άρθρου 119 της Συνθήκης, που τέθηκε σε εφαρμογή με το άρθρο L. 140-2 του γαλλικού κώδικα εργατικού δικαίου.
  
- 4 Σύμφωνα με το άρθρο 18 της συμφωνίας, «κατά τη χορήγηση αδείας μητρότητας, καταβάλλεται στην έγκυο γυναίκα ποσό 7 500 γαλλικών φράγκων (FF)».
  
- 5 Το άρθρο 19 της ίδιας συμφωνίας διευκρινίζει επιπλέον ότι, «κατά τη διάρκεια της αδείας μητρότητας για την οποία καταβάλλεται αποζημίωση από τον οργανισμό κοινωνικής ασφάλισης, το θήλυ προσωπικό λαμβάνει το 100 % των καθαρών αποδοχών του, αφαιρουμένης της ημερησίας αποζημιώσεως που καταβάλλει ο οργανισμός κοινωνικής ασφάλισης».

- 6 Τέλος, το άρθρο 20 της συμφωνίας ορίζει ότι, «σε περίπτωση υιοθεσίας τέκνου, ο πατέρας ή η μητέρα της οικογένειας, που εργάζεται στην επιχείρηση, λαμβάνει ποσό 2 000 FF. Αν και οι δύο σύζυγοι εργάζονται στην επιχείρηση, το δικαίωμα αυτό δεν μπορεί να ασκηθεί παρά μόνον από τον έναν εκ των δύο».
- 7 Κατά τους αιτούντες της κύριας δίκης, μολονότι ορισμένες διακρίσεις, όπως η άδεια μητρότητας που χορηγείται μόνο στις γυναίκες, δικαιολογούνται καθόσον στηρίζονται σε ιδιαιτερότητες του ενός εκ των φύλων, τούτο δεν ισχύει για το επίδομα στα πλαίσια της κύριας δίκης επίδομα, δεδομένου ότι ναι μεν η γέννηση τέκνου ενδιαφέρει μόνο τη γυναίκα αυστηρώς από άποψη φυσιολογίας, πλην όμως αποτελεί, τουλάχιστον επίσης, κοινωνική πράξη που ενδιαφέρει ολόκληρη την οικογένεια, επομένως και τον πατέρα, ο οποίος δεν μπορεί να παραγκωνιστεί στερούμενος το επίδομα, καθόσον πρόκειται στην περίπτωση αυτή για αυθαίρετη δυσμενή διάκριση.
- 8 Το εθνικό δικαστήριο θεωρεί ότι το Δικαστήριο δεν έχει ακόμη αποφανθεί επί του συμβατού προς το άρθρο 119 της Συνθήκης ενός επιδόματος όπως το επίδομα της κύριας δίκης, μολονότι με την απόφαση της 13ης Φεβρουαρίου 1996, C-342/93, Gillespie κ.λπ. (Συλλογή 1996, σ. I-475) έκρινε μια σχετικά παρόμοια υπόθεση.
- 9 Υπό τις συνθήκες αυτές, το εθνικό δικαστήριο αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

«Επιτρέπει η αρχή της ισότητας των αμοιβών μεταξύ ανδρών και γυναικών, την οποία θεσπίζει το άρθρο 119 της Συνθήκης της Ρώμης και τα επακόλουθα νομοθετήματα, τη χορήγηση στην έγκυο γυναίκα και μόνο, αποκλεισμένου του πατέρα του τέκνου, επιδόματος ύψους 7 500 FF κατά τη χορήγηση της άδειας μητρότητας, διευκρινιζόμενου ότι:

— το επίδομα αυτό και η καταβολή του προβλέπονται στο άρθρο 18, in fine, της συλλογικής συμφωνίας της 5ης Ιουλίου 1991, περί της κοινωνικοασφαλιστικής καλύψεως των μισθωτών εργαζομένων της εταιρίας Renault,

- το άρθρο 19, δεύτερο εδάφιο, της εν λόγω συμφωνίας προβλέπει τη διατήρηση των αποδοχών των μισθωτών γυναικών κατά τη διάρκεια της αδείας μητρότητας;»
- 10 Με το ερώτημά του, το εθνικό δικαστήριο ερωτά κατ' ουσίαν αν η αρχή της ισότητας των αποδοχών, που καθιερώνει το άρθρο 119 της Συνθήκης, απαγορεύει την καταβολή κατ' αποκοπήν επιδόματος στις γυναίκες εργαζόμενες στις οποίες μόνον χορηγείται άδεια μητρότητας.
- 11 Το άρθρο 119 της Συνθήκης καθιερώνει την αρχή της ισότητας των αμοιβών για όμοια εργασία μεταξύ εργαζομένων ανδρών και γυναικών. Η διάταξη αυτή διευκρινίζεται με το άρθρο 1 της οδηγίας 75/117.
- 12 Σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου, από τον ορισμό που περιέχει το άρθρο 119, δεύτερο εδάφιο, της Συνθήκης προκύπτει ότι η έννοια της αμοιβής που χρησιμοποιείται στις προαναφερθείσες διατάξεις περιλαμβάνει όλα τα οφέλη που καταβάλλονται άμεσα ή έμμεσα από τον εργοδότη στον εργαζόμενο λόγω της εργασίας του. Η νομική φύση των εν λόγω οφελών δεν ενδιαφέρει για την εφαρμογή του άρθρου 119 της Συνθήκης εφόσον τα οφέλη αυτά παρέχονται λόγω της εργασίας (βλ., μεταξύ άλλων, προπαρατεθείσα απόφαση Gillespie κ.λπ., σκέψη 12).
- 13 Μεταξύ των οφελών που χαρακτηρίζονται ως αμοιβή συγκαταλέγονται, μεταξύ άλλων, τα οφέλη που καταβάλλει ο εργοδότης δυνάμει νομοθετικών διατάξεων και λόγω της υπάρξεως έμμισθης εργασιακής σχέσεως και τα οποία έχουν ως αντικείμενο να εξασφαλίζουν μια πηγή εισοδημάτων για τους εργαζόμενους, ακόμη και αν αυτοί δεν ασκούν, στις συγκεκριμένες περιπτώσεις που προβλέπει ο νομοθέτης, καμία δραστηριότητα προβλεπόμενη στη σύμβαση εργασίας (απόφαση της 4ης Ιουνίου 1992, C-360/90, Bötzel, Συλλογή 1992, σ. I-3589, σκέψεις 14 και 15· βλ., επίσης, αποφάσεις της 27ης Ιουνίου 1990, C-33/89, Kowalska, Συλλογή 1990, σ. I-2591,

σκέψη 11, και της 17ης Μαΐου 1990, C-262/88, Barber, Συλλογή 1990, σ. I-1889, σκέψη 12, και Gillespie κ.λπ., όπ. π., σκέψη 13).

- 14 Στρεζόμενη στην εργασιακή σχέση, η παροχή που ο εργοδότης καταβάλλει σε γυναίκα εργαζόμενη κατά τη χορήγηση αδειάς μητρότητας, όπως είναι το επίδομο στην κύρια δίκη επίδομα, συνιστά, κατά συνέπεια, αμοιβή υπό την έννοια του άρθρου 119 της Συνθήκης και της οδηγίας 75/117.
- 15 Βεβαίως, το επίδομα αυτό δεν καταβάλλεται περιοδικώς και δεν αναπροσαρμόζεται ανάλογα με τον μισθό, αλλά, αντίθετα προς όσα υποστηρίζει η Renault, τα χαρακτηριστικά αυτά δεν αναιρούν τη φύση του επιδόματος αυτού ως αμοιβής υπό την έννοια του άρθρου 119 της Συνθήκης (βλ. απόφαση της 9ης Φεβρουαρίου 1982, 12/81, Garland, Συλλογή 1982, σ. 359, σκέψη 9).
- 16 Σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου, η εν λόγω αρχή της ισότητας των αμοιβών, όπως και η γενική αρχή της απαγορεύσεως των διακρίσεων της οποίας αποτελεί ειδική έκφραση, προϋποθέτει ότι οι άνδρες και οι γυναίκες εργαζόμενοι στους οποίους εφαρμόζεται η αρχή αυτή τελούν σε παρεμφερείς καταστάσεις (βλ. προπαρατεθείσα απόφαση Gillespie κ.λπ., σκέψεις 16 έως 18).
- 17 Το συμβατό ενός επιδόματος όπως το επίδομο της κύριας δίκης προς το άρθρο 119 της Συνθήκης εξαρτάται συνεπώς από το αν, ως προς το επίδομα αυτό, οι γυναίκες εργαζόμενες τελούν σε παρεμφερή κατάσταση με εκείνη των ανδρών εργαζομένων.
- 18 Η Renault, απαντώντας σε ερώτηση του Δικαστηρίου, αναφέρει πολλά επαγγελματικά μειονεκτήματα που αντιμετωπίζουν οι εργαζόμενες γυναίκες, τα οποία απορρέουν από το ότι απουσιάζουν από την εργασία λόγω της αδειάς μητρότητας.
- 19 Έτσι, πρώτον, δεν μπορεί να προταθεί προς προαγωγή γυναίκα κατά τη διάρκεια της αδειάς μητρότητας. Κατά την επιστροφή της, η διάρκεια της επαγγελματικής εμπειρίας την οποία μπορεί να προβάλει μειώνεται ανάλογα με την απουσία της· δεύτερον, η έγκυος γυναίκα δεν μπορεί να διεκδικήσει τις αυξήσεις μισθού που

συνδέονται με την προσωπική απόδοση· τρίτον, η εργαζόμενη γυναίκα δεν μπορεί να συμμετέχει σε επιμορφώσεις· τέλος, δεδομένου ότι η θέση εργασίας λόγω των νέων τεχνολογιών εξελίσσεται διαρκώς, η εκ νέου προσαρμογή μιας εργαζόμενης γυναίκας που επιστρέφει από άδεια μητρότητας καθίσταται περιπλοκή.

- 20 Όπως ορθώς τόνισαν η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου και η Επιτροπή, το άρθρο 119 της Συνθήκης δεν απαγορεύει την καταβολή επιδόματος, όπως το επίδομο της κύριας δίκης, στις εργαζόμενες γυναίκες και μόνον, εφόσον αποσκοπεί στην αντιστάθμιση των επαγγελματικών μειονεκτημάτων, όπως εκείνα τα οποία αναφέρει η Renault. Συγκεκριμένα, στην περίπτωση αυτή, οι εργαζόμενοι άνδρες και οι εργαζόμενες γυναίκες τελούν σε διαφορετική κατάσταση, οπότε αποκλείεται η παραβίαση της αρχής της ισότητας των αμοιβών που καθιερώνει το άρθρο 119 της Συνθήκης.
- 21 Εναπόκειται στο εθνικό δικαστήριο να εξακριβώσει αν τούτο ισχύει.
- 22 Επομένως, στο εθνικό δικαστήριο πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι η αρχή της ισότητας των αμοιβών που καθιερώνει το άρθρο 119 της Συνθήκης δεν απαγορεύει την καταβολή κατ' αποκοπήν επιδόματος στις εργαζόμενες γυναίκες στις οποίες μόνο χορηγείται άδεια μητρότητας, εφόσον το επίδομα αυτό αποσκοπεί στην αντιστάθμιση των επαγγελματικών μειονεκτημάτων που προκύπτουν για τις εργαζόμενες αυτές λόγω της απουσίας τους από την εργασία.

### **Επί των δικαστικών εξόδων**

- 23 Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου και η Επιτροπή, οι οποίες κατέθεσαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, δεν αποδίδονται. Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πέμπτο τμήμα),

κρίνοντας επί του ερωτήματος που του υπέβαλε με απόφαση της 24ης Απριλίου 1998 το Conseil de prud'hommes du Havre, αποφαινεται:

Η αρχή της ισότητας των αμοιβών που καθιερώνει το άρθρο 119 της Συνθήκης ΕΚ (τα άρθρα 117 έως 120 της Συνθήκης ΕΚ αντικαταστάθηκαν από τα άρθρα 136 ΕΚ έως 143 ΕΚ) δεν απαγορεύει την καταβολή κατ' αποκοπήν επιδόματος στις εργαζόμενες γυναίκες στις οποίες μόνο χορηγείται άδεια μητρότητας, εφόσον το επίδομα αυτό αποσκοπεί στην αντιστάθμιση των επαγγελματικών μειονεκτημάτων που προκύπτουν για τις εργαζόμενες αυτές λόγω της απουσίας τους από την εργασία.

Puissochet

Jann

Moitinho de Almeida

Gulmann

Edward

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 16 Σεπτεμβρίου 1999.

Ο Γραμματέας

Ο Πρόεδρος του πέμπτου τμήματος

R. Grass

J.-P. Puissochet